

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра обліку і оподаткування

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи
здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП
«Готельно-ресторанна справа» спеціальності 241 «Готельно-
ресторанна справа» денної форми здобуття вищої освіти

**Миколаїв
2023**

УДК 657
Б94

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 01.09.2023 р., протокол №1.

Укладачі:

Ю.Ю. Чебан – канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

О.І. Мельник – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет;
О.Є. Бабичев – ФОП «Бабичев О.Є.», власник закладу харчування «Каліфорнія ЮА»

© Миколаївський національний аграрний університет, 2023

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	6
ТЕМИ, ФОРМА КОНТРОЛЮ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗАВДАНЬ, ЯКІ ВИНЕСЕНІ НА САМОСТІЙНЕ ОBOB'ЯЗКОВЕ ОПРАЦЮВАННЯ	7
ПЕРЕЛІК ТЕМ НАУКОВОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У МЕЖАХ ПІДГОТОВКИ ДО ГРИ «ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ»	9
ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	10
ТЕМА 1. СУТНІСТЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЙОГО ПРИНЦИПИ ТА ОБ'ЄКТИ	13
ТЕМА 2. МЕТОД БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	15
ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТА ДОКУМЕНТООБОРОТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	16
ТЕМА 4. ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	18
ТЕМА 5. ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА РОЗРАХУНКІВ	19
ТЕМА 6. ОБЛІК ЗАПАСІВ, СИРОВИНИ, ПРОДУКЦІЇ ТА ТАРИ. ЦІНОУТВОРЕННЯ	20
ТЕМА 7. ЗВІТНІСТЬ МАТЕРІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНИХ ОСІБ ТА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ	21
ТЕМА 8. ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ ТА СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ	22

ТЕМА 9. ОБЛІК ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПОСТАЧАННЯ ЗАПАСІВ	24
ТЕМА 10. ОБЛІК ВИРОБНИЦТВА І НАДАННЯ ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ	25
ТЕМА 11. КАЛЬКУЛЮВАННЯ ТА ОБЛІК СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ І ПОСЛУГ	27
ТЕМА 12. ОБЛІК ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО- РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ	29
ТЕМА 13. АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ У ГОТЕЛЬНО- РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ	30
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ	31

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Під час здобуття освіти за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа» вивчення та засвоєння дисципліни «Бухгалтерський облік» є доцільним, оскільки передбачає на підставі законодавчо-нормативної бази вивчення та застосування на практиці корегування діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу. Маючи у своєму складі теоретичні основи обліку і звітності, взаємозв'язок особливостей виробництва продукції і послуг та фінансового обліку, особливості калькулювання виготовленої продукції стає основою для впровадження сучасних систем менеджменту. Поглиблення знань у сфері документообороту, звітності та особливостей калькулювання собівартості продукції і послуг є важливим для планування, управління і контролю діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

Метою дисципліни «Бухгалтерський облік» є здобуття майбутніми бакалаврами з готельно-ресторанної справи знань щодо організації і ведення обліку активів (запасів як сировини, готової продукції і продуктів харчування; послуг; розрахунків; основних засобів в частині амортизаційних відрахувань, заробітної плати та соціальних відрахувань як статей витрат під час формування собівартості виробленої продукції та послуг), зобов'язань, оподаткування та витрат діяльності, та їх звітного відображення задля формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення і комплексного розуміння питань управління господарсько-фінансовою діяльністю підприємств готельно-ресторанного бізнесу та оволодіння навичками їх практичного вирішення для підвищення ефективності виробництва, а також впровадження сучасних систем менеджменту.

Методичні рекомендації передбачають завдання, які винесено на обов'язкове самостійне виконання, у розрізі тем, окреслених робочою програмою, а також індивідуальні завдання, які здобувачі вищої освіти можуть виконувати за бажанням.

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль		Теми		Обсяги годин			
№	назва	№	назва	ЛЗ	ПЗ	СР	Разом
1	Теоретичні основи обліку	1	Сутність бухгалтерського обліку, його принципи та об'єкти	2	2	2	6
		2	Метод бухгалтерського обліку	2	2	2	6
		3	Організація ведення обліку та документообороту на підприємствах	4	4	4	12
Всього за змістовий модуль 1				8	8	8	24
2	Особливості фінансового обліку	4	Облік основних засобів	2	2	2	6
		5	Облік грошових коштів та розрахунків	2	2	2	6
		6	Облік запасів, сировини, продукції та тари. Ціноутворення.	2	2	2	6
		7	Звітність матеріально-відповідальних осіб та інвентаризація	2	2	2	6
		8	Облік розрахунків за виплатами працівникам та соціального страхування	2	2	2	6
		9	Облік зобов'язань під час постачання запасів	2	2	2	6
Всього за змістовий модуль 2				12	12	12	36
3	Особливості обліку у готельно-ресторанному бізнесі	10	Облік виробництва і надання готельних послуг	2	2	2	6
		11	Калькулювання та облік собівартості продукції і послуг	2	2	4	8
		12	Облік доходів, витрат та фінансових результатів підприємств готельно-ресторанного бізнесу	2	2	2	6
		13	Автоматизація обліку у готельно-ресторанному бізнесі	4	4	2	10
Всього за змістовий модуль 3				10	10	10	30
Всього годин по навчальній дисципліні				30	30	30	90

ТЕМИ, ФОРМА КОНТРОЛЮ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗАВДАНЬ, ЯКІ ВИНЕСЕНІ НА САМОСТІЙНЕ ОБОВ'ЯЗКОВЕ ОПРАЦЮВАННЯ

Теми, які виносяться для обов'язкового самостійного опрацювання, здобувачі вищої освіти вивчають у вільний від занять час. Самостійна робота в обсязі 30 години складається з вивчення матеріалу за допомогою конспектів лекцій, підручників, допоміжної літератури, законодавчо-нормативної бази, а також підготовки до практичних занять і виконання практичних і теоретичних завдань.

Змістовий модуль	№ з/п	Тема	Кількість годин	Форма контролю	Кількість балів	
					min	max
1	1	Сутність бухгалтерського обліку, його принципи та об'єкти	2	опитування тестування перевірка завдань, винесених на обов'язкове самостійне виконання робота у Moodle	3	6
	2	Метод бухгалтерського обліку	2	-//-		
	3	Організація ведення обліку та документообороту на підприємствах	4	-//-		
2	4	Облік основних засобів	2	-//-	6	12
	5	Облік грошових коштів та розрахунків	2	-//-		
	6	Облік запасів, сировини, продукції та тари. Ціноутворення.	2	-//-		
	7	Звітність матеріально-відповідальних осіб та інвентаризація	2	-//-		
	8	Облік розрахунків за виплатами працівникам та соціального страхування	2	-//-		
	9	Облік зобов'язань під час постачання запасів	2	-//-		
3	10	Облік виробництва і надання готельних послуг	2	-//-	3	6
	11	Калькулювання та облік собівартості продукції і послуг	4	-//-		

	12	Облік доходів, витрат та фінансових результатів підприємств готельно-ресторанного бізнесу	2	-//-		
	13	Автоматизація обліку у готельно-ресторанному бізнесі	2			
		Разом	30	X	12	24

ПЕРЕЛІК ТЕМ НАУКОВОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У МЕЖАХ ПІДГОТОВКИ ДО ГРИ «ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ»

1. Історія розвитку інвентаризації в стародавньому світі.
2. Нормативні аспекти інвентаризації в Україні.
3. Призначення та основні функції інвентаризації.
3. Документальне оформлення інвентаризації.
5. Результати інвентаризації.
6. Особливості інвентаризації на різних підприємствах готельно-ресторанної сфери.

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти запропонована для тих здобувачів вищої освіти, які мають на меті отримати більшу кількість балів у результаті кращого засвоєння дисципліни завдяки виконанню індивідуальних завдань. Здобувач вищої освіти має отримати консультацію щодо виконання завдання від викладача; має здати виконане завдання на перевірку; має висвітлити результати виконання завдання у будь-якій визначеній формі.

Для здобувачів вищої освіти, які мають на меті отримати більшу кількість балів	Оцінка в балах
Створення презентаційних матеріалів, зокрема англійською мовою	3 (8)
Формування інформації щодо тем дисципліни з різних джерел	5
Вирішення додаткового індивідуального завдання підвищеної складності	7
Формування файлу з первинними документами	5
Проаналізувати законодавчо-нормативну базу з окресленого питання	1
Скласти глосарій термінів з відповідної теми	1
Підготувати інформацію щодо особливостей проведення інвентаризації на підприємстві готельно-ресторанного бізнесу	7
Заходи неформальної освіти (тренінги, семінари, вебінари, курси тощо)	Зарахування відповідної теми з дисципліни та її оцінка в балах

Створення презентаційних матеріалів, зокрема англійською мовою – здобувач вищої освіти отримує тему для висвітлення від викладача або обирає самостійно, але погоджує її з викладачем; готує матеріал; здає на перевірку; за можливості і доцільності – обговорюється на занятті, використовується для участі у наукових заходах, на інших дисциплінах тощо.

Формування інформації щодо тем дисципліни з різних джерел – здобувач вищої освіти отримує тему (питання теми тощо) для висвітлення від

викладача або обирає самостійно, але погоджує її з викладачем; формує файл з джерелами інформації або посиланням на них; робить загальний висновок.

Вирішення додаткового індивідуального завдання підвищеної складності – здобувач вищої освіти отримує від викладача завдання, подібне до тих, що вирішувалися на практичному занятті або були запропоновані для вирішення на самостійній та контрольній роботах, але дещо підвищеної складності, наприклад, вирішення якого потребує додаткового вивчення того чи іншого нормативного документу, або додаткових розрахунків тощо.

Формування файлу з первинними документами – здобувач вищої освіти отримує тему для висвітлення від викладача або обирає самостійно, але погоджує її з викладачем; на обрану тему формує файл в електронному або паперовому вигляді; файл складається з первинних, зведених, звітних документів.

Проаналізувати законодавчо-нормативну базу з окресленого питання - здобувач вищої освіти отримує тему (питання) для висвітлення від викладача або обирає самостійно, але погоджує її з викладачем; викладачем надається додаткового для вивчення 1-2 нормативних документи; здобувач вищої освіти ознайомлюється з ними та робить висновок.

Скласти глосарій термінів з відповідної теми – здобувач вищої освіти отримує тему (питання) для висвітлення від викладача або обирає самостійно, але погоджує її з викладачем; здобувач складає глосарій термінів з обраної теми за такою структурою (термін, визначення, джерело інформації, термін англійською мовою).

Підготувати інформацію щодо особливостей проведення інвентаризації на підприємстві готельно-ресторанного бізнесу – здобувач вищої освіти готує інформацію і презентує на занятті.

Заходи неформальної освіти (тренінги, семінари, вебінари, курси тощо) – здобувач вищої освіти може обрати самостійно захід, може обрати з тих, що пропонуються викладачем. Здобувач вищої освіти має підтвердити документально участь у заході. Це може бути сертифікат, свідоцтво, іменне

запрошення чи програма, скриншот участі тощо. Оцінка результатів здобуття знань у неформальній освіті здійснюється за наявності: відповідності тематики заходу і тематики (питання) дисципліни; факту підтвердження участі та обговорення її результатів на занятті. Обговорення може бути у презентаційному представленні результатів, усному виступі, відповіді на запитання тощо. Оцінюються результати зарахуванням поточних контрольних заходів з теми.

ТЕМА 1

СУТНІСТЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЙОГО ПРИНЦИПИ ТА ОБ'ЄКТИ

Завдання 1. Розібрати та вивчити терміни: бухгалтерський облік, мета ведення бухгалтерського обліку, натуральні вимірники, трудові вимірники, грошові вимірники, принцип бухгалтерського обліку, активи, зобов'язання, власний капітал, необоротні активи, оборотні активи, поточні зобов'язання, довгострокові зобов'язання.

Завдання 2. Ознайомитися з основними положеннями наступних законодавчо-нормативних документів:

1) Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV; станом на 19 лип. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

2) Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87; станом на 07 лист. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

3) Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у сфері громадського харчування і побутових послуг, гармонізованих з міжнародними стандартами : наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України 17.06.2003 N 157; станом на 29 вер. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0157569-03#Text>

Завдання 3. За наведеними у таблиці показниками наявності активів (засобів) та джерел їх утворення визначити їх належність до активів. Довести, що розподілено правильно.

№ з/п	Перелік господарських активів (засобів) та джерел їх утворення	Сума, грн	Актив чи джерело
1.	Рекламні проспекти	300	
2.	Резервний капітал	7800	
3.	Кошти на поточному рахунку	630	
4.	Заборгованість постачальнику	9000	
5.	Заборгованість працівникам з оплати праці	5000	
6.	Борошно	12000	
7.	Аванс, отриманий від покупця	4790	
8.	Заборгованість підзвітної особи перед підприємством	100	
9.	Телевізори	23440	
10.	Обладнання	23000	
11.	Товари	27000	
12.	Нерозподілений прибуток	14880	
13.	Заборгованість покупця	2600	
14.	Заборгованість перед банком	3000	
15.	Спеції	400	
16.	Заборгованість перед бюджетом	7000	
17.	Кава	500	
18.	Заборгованість за довгостроковими кредитами	39500	
19.	Камера спостереження	1000	

ТЕМА 2

МЕТОД БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Завдання 1. Розібрати та вивчити терміни: метод бухгалтерського обліку, бухгалтерський баланс, актив, пасив, статті балансу, оцінка статті, валюта балансу, рахунки бухгалтерського обліку, активні рахунки, пасивні рахунки, сальдо, кореспонденція рахунків, синтетичні рахунки, аналітичні рахунки, субрахунки, План рахунків бухгалтерського обліку.

Завдання 2. Ознайомитися з основними положеннями наступних законодавчо-нормативних документів:

1) Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291; станом на 26 травня 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

2) Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291; станом на 26 травня 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>.

Завдання 3. Написати назви рахунків. Накреслити схему будь-яких 2-х рахунків

10
30
26
23
36
43
60
63
70
92
28

ТЕМА 3

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТА ДОКУМЕНТООБОРОТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Завдання 1. Розібрати та вивчити терміни та основні питання: організація обліку; суб'єкт організації обліку; можливі варіанти ведення обліку; види обліку; облікова політика; документ; документооборот.

Завдання 2. Ознайомитися з основними положеннями наступних законодавчо-нормативних документів:

1) Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ Міністерства фінансів України від 24.05.95 № 88; станом на 28 груд. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

2) Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: наказ Міністерства фінансів України 27.06.2013 № 635; станом на 14 січ. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text>

Завдання 3. Зазначити відповіді на запитання.

- 1) Чи можна не вести бухгалтерський облік у маленькій кав'ярні?
- 2) Чи може вести бухгалтерський облік у ресторані власник?
- 3) Чи пов'язана форма бухгалтерського обліку з документооборотом?

Завдання 4. Обрати один з первинних документів, які розглядалися на лекційному занятті, та проаналізувати його на предмет:

- хто складає?
- хто підписує?
- чи надходить від у бухгалтерію?
- яка інформація цього документу відображається в бухгалтерському обліку?

- чи впливає інформація з документу на витрати чи доходи підприємства?

Завдання 5. Продивитись відеоролік, запропонований викладачем, на тему необхідності ведення бухгалтерського обліку та вибору форми обліку з зазначенням її особливостей.

ТЕМА 4

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Завдання 1. Розібрати та вивчити терміни: основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, надходження основних засобів, вибуття основних засобів, знос, амортизація, метод нарахування амортизації, первісна вартість основного засобу, ліквідаційна вартість основного засобу, залишкова вартість основного засобу.

Завдання 2. Ознайомитися з основними положеннями наступних законодавчо-нормативних документів:

1) Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України №92 від 27.04.2000; станом на 26 травня 2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

Завдання 3. Зазначити з яких витрат буде складатися первісна вартість отриманих основних засобів.

1) Апарат для приготування кави придбаний у постачальника та доставлений постачальником через Нову пошту. Для використання необхідно апарат налаштувати шляхом найму спеціаліста за оплату.

2) Склад для зберігання старих меблів готелю побудований власними силами.

3) Холодильна камера отримана у кафе безкоштовно.

ТЕМА 5

ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА РОЗРАХУНКІВ

Завдання 1. Розібрати та вивчити терміни: готівкові кошти, безготівкові кошти, поточний рахунок, дебітор, дебіторська заборгованість, підзвітна особа, покупець, замовник.

Завдання 2. Ознайомитися з основними положеннями наступних законодавчо-нормативних документів:

1) Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: наказ Міністерства фінансів України №237 від 08.10.1999; станом на 29 верес. 2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

Завдання 3. Переглянути відеоролік, запропонований викладачем, з теми особливостей використання РРО/ПРРО.

Завдання 4. Отримати 2-5 чеків РРО/ПРРО та проаналізувати їх на спільні та відмінні реквізити. Проаналізувати чеки на наявність реквізитів, які передбачені чинним законодавством.

Завдання 5. Накреслити схему документального оформлення видачі і повернення коштів підзвітною особою.

Завдання 6. Зазначити рахунок, на якому відображається заборгованість матеріально-відповідальної особи, яка завдала шкоду підприємства. Визначити як вона може її погасити (відшкодувати).

ТЕМА 6

ОБЛІК ЗАПАСІВ, СИРОВИНИ, ПРОДУКЦІЇ ТА ТАРИ. ЦІНОУТВОРЕННЯ

Завдання 1. Розібрати та вивчити терміни: запаси, виробничі запаси, готова продукція, товари, тара, ціна, торгова націнка.

Завдання 2. Ознайомитися з основними положеннями наступних законодавчо-нормативних документів:

1) Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства фінансів України №246 від 20.10.1999; станом на 07 жовт. 2022.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>

2) Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів : наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007р. № 2; станом на 14 січ. 2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text>

Завдання 3. З теоретичних джерел інформації або (за наявності) з інформації діяльності суб'єкта господарювання готельно-ресторанної сфери підготувати матеріал на тему «Особливості обліку посуду або столових приборів або білизни або тари». Вид запасу можна обрати один на вибір.

ТЕМА 7

ЗВІТНІСТЬ МАТЕРІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНИХ ОСІБ ТА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ

Завдання 1. Розібрати та вивчити терміни: матеріально-відповідальна особа, відповідальність, звітність, інвентаризація.

Завдання 2. Ознайомитися з основними положеннями наступних законодавчо-нормативних документів:

1) Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879; станом на 26 травня 2022 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

Завдання 3. Обрати для прикладу матеріально-відповідальну особу – працівника кафе, ресторану, готелю (на вибір здобувача вищої освіти), зазначити які первинні, зведені і звітні документи вона складає, за яку ділянку діяльності суб'єкта господарювання відповідає. Зазначити, як можна розмежовувати такі ділянки відповідальності за автоматизації діяльності закладу та обліку?

ТЕМА 8

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ ТА СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Завдання 1. Розібрати та вивчити основні терміни: заробітна плата, мінімальна заробітна плата, нарахування заробітної плати, утримання із заробітної плати, податкова соціальна пільга, виплати по тимчасовій непрацездатності, відпустка.

Завдання 2. Ознайомитися з основними положеннями наступних законодавчо-нормативних документів:

1) Про оплату праці : закон України від 24 березня 1995 року № 108/95-ВР; станом на 12 січня 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>

2) Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 № 601; станом на 29 верес. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text>

Завдання 3. За наведеним переліком витрат зазначити включають їх чи ні до середнього заробітку для розрахунку оплати тимчасової непрацездатності працівника

Види виплат	+ або -
Компенсація за невикористану відпустку	
Основна заробітна плата	
Вартість безоплатно виданого спецодягу	
Добові під час відрядження	
Доплата за суміщення професій	
Премія за активну громадську роботу	
Надбавка за професійну майстерність	
Відпускні	
Матеріальна допомога у зв'язку із одруженням	
Лікарняні	
Оплата за проїзд під час відрядження	

Грошова премія до ювілею	
Надбавка за класність	
Основна заробітна плата	
Грошова винагорода за I місце у конкурсі	
Доплата за роботу у нічний час	

Завдання 4. Переглянути відеоролік, запропонований викладачем, з теми основних складнощів під час оформлення та оплати праці працівників готельно-ресторанної сфери.

ТЕМА 9

ОБЛІК ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПОСТАЧАННЯ ЗАПАСІВ

Завдання 1. Розібрати та вивчити основні терміни: процес постачання, постачальник, заборгованість, зобов'язання, розрахунки з бюджетом, зобов'язання перед банком.

Завдання 2. Ознайомитися з основними положеннями наступних законодавчо-нормативних документів:

1) Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 601; станом на 29 верес. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>

Завдання 3. Зазначити послідовний перелік документів, які мають бути оформленими під час розрахунків з постачальником запасів за наступних умов:

- є договір на постачання кави на рік;
- за договором – постачання кави щомісяця, 1-2 числа кожного місяця;
- оплата частинами, щомісяця, після поставки;
- оплата з поточного рахунку;
- кава оприбутковується на склад і щотижня видається бармену;
- контроль заборгованостей щокварталу.

ТЕМА 10

ОБЛІК ВИРОБНИЦТВА І НАДАННЯ ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ

Завдання 1. Розібрати та вивчити основні терміни та питання: продукція суб'єктів господарювання готельно-ресторанного бізнесу, готельна послуга, види готельних послуг, туристичний збір.

Завдання 2. Ознайомитися з основними положеннями наступних законодавчо-нормативних документів:

1) Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318; станом на 03 лист. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

2) Про затвердження Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості : наказ Міністерства промислової політики України від 09.07.2007. № 373 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07#Text>

Завдання 3. Для чого відкривають субрахунки 231 «Готель», 232 «Ресторан», 233 «Конференц-зал»? Додайте до них ще 2-3 субрахунки. Наведіть аналогічні субрахунки другого порядку до субрахунку 703 «Дохід від реалізації послуг». З якою метою це роблять в обліку?

Завдання 4. Якщо взяти субрахунок 231 «Готель», то які субрахунки другого порядку доцільно відкривати? Наведіть приклад і зазначте, з якою метою це роблять.

Завдання 5. Зазвичай готелі працюють за передплатою. Коли в обліку буде відображено дохід від реалізації послуги, якщо передплату за проживання здійснено 01.09.20__ , а фактичний час проживання 01-05.10.20__?

Завдання 6. Згадайте основну нормативну базу, яка регламентує саме організацію діяльності готелів. Ознайомтеся з джерелом інформації про туристичний збір, запропонованим викладачем.

ТЕМА 11

КАЛЬКУЛЮВАННЯ ТА ОБЛІК СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ І ПОСЛУГ

Завдання 1. Розібрати та вивчити терміни: витрати, собівартість, калькулювання собівартості.

Завдання 2. Ознайомитися з основними положеннями наступних законодавчо-нормативних документів:

1) Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318; станом на 03 лист. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

2) Про затвердження Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості : наказ Міністерства промислової політики України від 09.07.2007. № 373 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07#Text>

Завдання 3. У бухгалтерському обліку та для калькулювання собівартості готельних послуг, як правило, всі витрати об'єднують у три групи: прямі експлуатаційні витрати; загальні експлуатаційні витрати; загальногосподарські витрати. Зазначте, які саме витрати будуть входити до тієї чи іншої групи.

Деякі витрати зазначено нижче, деякі (по 2-3 до кожної групи) – необхідно додати самостійно.

Витрати, які включаються до собівартості готельних послуг: заробітна плата обслуговуючого персоналу, яку можна прямо віднести на окремі категорії номерного фонду готелю; амортизація номерного фонду; матеріальні витрати на придбання предметів індивідуальної гігієни; витрати на охорону праці та техніку безпеки; витрати на відрядження; представницькі витрати.

Завдання 4. Необхідно продовжити твердження: «Собівартість одиниці послуг розміщення гостей є основою для розрахунку _____».

Завдання 5. Необхідно поставити дії розрахунку собівартості товарів у громадському харчуванні у логічній послідовності: складається загальна сума витрат за набір інгредієнтів для заданої кількості порцій; виходячи з рецептур, визначається кількість кожного виду інгредієнтів у певній кількості порцій (наприклад, 50); обчислюється собівартість порції (ціна набору інгредієнтів поділяється на кількість страв); обчислюється вартість кожного компонента.

Завдання 6. Ознайомтеся із запропонованою інформацією та зробіть висновок про роль бухгалтерії у калькулюванні собівартості та зв'язок калькуляційної картки з іншими первинними документами.

Джерело: <https://joinposter.com/ua/post/kalculaciyna-kartka>

ТЕМА 12

ОБЛІК ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Завдання 1. Розібрати та вивчити терміни: доходи, витрати, фінансові результати.

Завдання 2. Ознайомитися з основними положеннями наступних законодавчо-нормативних документів:

1) Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318; станом на 03 лист. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

2) Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : наказ Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290; станом від 29 вер. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>

Завдання 3. Ознайомитися з інформацією, запропонованою викладачем, з оподаткування доходів і фінансових результатів суб'єктів господарювання готельно-ресторанного бізнесу. Зробити висновок щодо впливу особливостей оподаткування на діяльність.

ТЕМА 13

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ У ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ

Завдання 1. Розібрати та вивчити терміни: автоматизація обліку, програма автоматизації обліку.

Завдання 2. Проаналізувати всі ділянки облікового процесу і зробити висновок, яка саме (які саме), на Вашу думку, найбільше потребує автоматизації обліку.

Завдання 3. Ознайомитися з джерело інформації, запропонованим викладачем, з теми основних підстав для використання автоматизації обліку, основних складнощів та напрямів їхнього подолання.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

Базова література

1. Облік, калькуляція і звітність у закладах ресторанного господарства : навч. посіб. / Р. В. Карпенко, В. М. Кузнецов, Н. Г. Салогуб. Харків : Світ Книг, 2021. 288 с.
2. Давидюк Т. В., Манойленко О. В., Ломаченко Т. І. Бухгалтерський облік : навч. посібник. Харків : Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с.
3. Зінченко О. В., Радіонова Н. Й., Хаустова Є. Б. Бухгалтерський облік: у схемах і таблицях : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 340 с.
4. Осмятченко В. О., Тесленко Т. І., Герасименко О. М. Бухгалтерський облік : навч. посібник. Київ : Простобук. 2017. 552 с.
5. Соболев В. М., Косата І. А., Розіт Т. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2018. 222 с.
6. Куцик П. О., Коваль Л. І., Макарук Ф. Ф. Бухгалтерський облік у торгівлі та ресторанному господарстві : навч. посіб. Львів : Видавництво ПП "Магнолія 2006", 2018. 504 с.
7. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. М. Янчева та ін. Харків : ХДУХТ, 2015.
8. Бухгалтерський облік у готельно-ресторанному бізнесі. Збірник практичних завдань та тестів для студентів спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» / уклад. : Д. Д. Шеховцова, А. І. Кашперська. Харків : ХДУХТ, 2018. 40 с.
9. Чабанюк О. М., Кузьмінська К. І. Облік і оподаткування у торгівлі та підприємствах ресторанного бізнесу : навч. посіб. Київ : Алерта, 2019. 214 с.
10. Плиса В. Й., Плиса З. П. Бухгалтерський облік : підручник. 2-ге вид., випр. і доп. Львів : Видавництво ННВК „АТБ”, 2020. 440 с.
11. Косяк А. П., Зубенко А. В. Бухгалтерський облік II : навч. посібник Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 327 с.

Допоміжна література

1. Байлик С. І., Писаревський І. М. Організація готельного господарства. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/41618/>
2. Бухгалтерський облік в торгівлі та ресторанному господарстві. URL: http://pidruchniki.com/1588072859638/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/buhgalterskiy_oblik_v_torgivli_ta_restorannomu_gospodarstvi.
3. Управлінський облік витрат операційної діяльності підприємств готельно-ресторанного комплексу : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Волковська Яна Віталіївна ; Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків, 2018. 22 с.
4. Бухгалтерський облік готельних послуг. *Вісник податкової служби України*. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/DG090422.html
6. Облік та аудит витрат підприємств ресторанного господарства: управлінський аспект : монографія / Л. М. Янчева та ін. ; Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2017. 222.
7. Мороз М., Носарева А., Курденко О. Управлінський облік в готельному бізнесі: уніфікована система рахунків usali. *Матеріали конференцій МНЛ*, (23 вересня 2022 р., м. Дніпро). С. 30–32.
8. Чебан Ю. Ю., Сирцева С. В. Форс-мажорні обставини у договорі: інформаційно-облікове забезпечення (in English). *Modern Economics*. 2023. № 39(2023). С. 152-157. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V39\(2023\)-23](https://doi.org/10.31521/modecon.V39(2023)-23).
9. Dubinina M., Syrtseva S., Cheban Y., Luhova O., Dubinin V., Khomiak N. Organization of accounting in the countries of the european union: current problems and prospects of improvement. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2022. № 2 (43). pp. 271-277.
10. Дубініна М. В., Чебан Ю. Ю. Електронна облікова документація та цифровий документообіг на підприємстві. *Нові інформаційні технології управління бізнесом: збірник тез VI Всеукраїнської науково-практичної конференції*, (м. Київ, 15 березня 2023 р.). Київ : Спілка автоматизаторів бізнесу, 2022. С. 46-48.

11. Чебан Ю., Калюжна М. РРО та туристичний збір : питання без відповідей *Тренди розвитку менеджменту, фінансів та бізнес-технологій в умовах формування сучасної економіки та суспільства*: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (30 листопада 2022 року). Київ : Міжнародний європейський університет, 2022. С. 308-312.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України URL: www.rada.gov.ua
2. Кабінет Міністрів України URL: www.kmu.gov.ua
3. Міністерство фінансів України URL: www.minfin.gov.ua
4. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
5. Миколаївський національний аграрний університет URL: <http://oblik.mnau.edu.ua/>

Законодавчо-нормативні акти

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291; станом на 26 травня 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>
2. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87; станом на 07 лист. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV; станом на 19 лип. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
4. Про затвердження Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості : наказ Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 № 373 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07#Text>

5. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у сфері громадського харчування і побутових послуг, гармонізованих з міжнародними стандартами : наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України 17.06.2003 N 157; станом на 29 вер. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0157569-03#Text>

6. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291; станом на 26 травня 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>.

7. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ Міністерства фінансів України від 24.05.95 № 88; станом на 28 груд. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

8. Господарський кодекс України : закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV; станом на 27 червн. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

9. Кодекс законів про працю України : закон України від 10.12.1971 № 322-VIII; станом на 22 лист. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

10. Про відпустки : закон України від 5 листопада 1996 року № 504/96-ВР; станом на 22 лист. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>

11. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879; станом на 26 травня 2022 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

12. Податковий Кодекс України : закон України від 02 грудня 2010 р. № 2755 – VI; станом на 10 квіт. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : наказ Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290; станом від 29 вер. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318; станом на 03 лист. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

15. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів : наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007р. № 2; станом на 14 січ. 2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text>

16. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: наказ Міністерства фінансів України 27.06.2013 № 635; станом на 14 січ. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text>

17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України №92 від 27.04.2000; станом на 26 травня 2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: наказ Міністерства фінансів України №237 від 08.10.1999; станом на 29 верес. 2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства фінансів України №246 від 20.10.1999; станом на 07 жовт. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>

20. Про оплату праці : закон України від 24 березня 1995 року № 108/95-ВР; станом на 12 січня 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>

21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 № 601; станом на 29 верес. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text>

22. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 601; станом на 29 верес. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>

Навчальне видання

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

методичні рекомендації

Укладач: **Чебан** Юлія Юріївна

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. ____

Тираж ____ прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.